

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2024/25:35

Onsdagen den 4 juni

§ 1 Rättsliga och inrikes frågor

Statsrådet Johan Forssell

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för rättsliga och inrikes frågor den 5 och 7 mars 2025

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för rättsliga och inrikes frågor den 12–13 juni 2025

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

God förmiddag! Klockan är 10, och EU-nämnden inleder sitt sammanträde. Framför oss har vi statsrådet Johan Forssell med medarbetare. Hjärtligt välkomna till dagens sammanträde med EU-nämnden!

Vi går in på föredragningslistans första punkt, som primärt rör migration. Och vi börjar med en återrapport.

Anf. 2 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Ordförande och ledamöter! Med mig här i dag har jag politiskt sakkunnige Adam Reuben, rättschef Alexandra Wilton Wahren, ämnesrådet Johanna Peyron, kanslirådet Annelie Stiglund, departementssekreterare Ivar Ahlroos Källhed och praktikant Agnes Kjellgren – så att ni vet vilka ni har framför er!

Jag har tidigare skickat en skriftlig rapport till nämnden. Jag svarar såklart gärna på allehanda frågor och funderingar, annars hänvisar jag till den. Vi diskuterade egentligen Syrien, kan man säga, väldigt mycket kopplat till återvändandet i olika delar. Men jag tänkte stanna där.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Ingen av nämndens ledamöter tycks ha några frågor, så vi tackar så mycket för informationen.

Vi går in på rådsdagordningen och går direkt till punkt 16. Det blir lite bläddrande i papperen här. Nej, förlåt – vi ska ta punkt 15 först! Den kommer ju före punkt 16. Vi börjar alltså med punkt 15, Genomförande av det reformerade gemensamma europeiska asylsystemet (Ceas).

Anf. 4 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Med det matematiska klargörandet från nämndens ordförande går jag in på punkt 15!

Det här är en återkommande punkt på alla RIF-råd och behandlar genomförandet av migrations- och asylpakten. Det är en lägesrapport. Vad förväntar vi oss ska hända här? Jo, vi förväntar oss en uppdatering från kommissionen om det pågående genomförandearbetet. Medlemsstaterna har ju två år på sig att göra detta, och om det blir tillfälle kommer jag återigen – det gör jag nämligen återkommande – att framhålla vikten av att alla medlemsstater faktiskt genomför det vi har kommit överens om.

Vi välkomnar kommissionens arbete och att det sker just sådana här typer av återkommande uppföljningar i rådet.

Anf. 5 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Jag har väl inte så mycket synpunkter på regeringens förslag till ståndpunkt, men det är en återkommande fråga och vi har en återkommande avvikande ståndpunkt eftersom vi är kritiska till det europeiska asylsystemet så som det har blivit. Jag upprepar alltså helt enkelt den avvikande ståndpunkten.

Anf. 6 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Ordförande! Jag tänkte upprepa att Miljöpartiet ju inte delar regeringens ståndpunkt i frågan om migrationspakten. Men statsrådet underströk ändå vikten av att genomföra alla delar fullt ut, och en av de stora farhågor vi har haft handlar om rättssäkerheten i snabbprocesserna och möjligheten att faktiskt till exempel säkerställa att hbtqi-flyktingar och andra utsatta grupper identifieras i gränsproceduren. Därför undrar jag på vilket sätt statsrådet bevakar de här aspekterna i rådet.

Anf. 7 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Herr ordförande! Tack för frågan, Annika Hirvonen! Det här är en fråga vi faktiskt har tagit upp flera gånger.

Ärligt talat ska man väl säga att det kanske framför allt är en nationell fråga – om man tittar just på bedömningen av svenska myndigheter och så vidare. Det har ju gjorts en rapport där det har tittats på exempelvis enhetligheten i beslutsfattandet. Jag har såklart inga synpunkter på beviljandegraden, men däremot kanske det sticker ut lite att det görs väldigt olika bedömningar och att det är olika beviljandegrader på olika platser i landet. Det är en delvis annan fråga, men jag tror ändå att den hör till detta.

Någonting som vi också pekar på är att detta även är en resursfråga. Det är viktigt att våra myndigheter och de som står i första linjen har den typen av resurser att de kan göra den här typen av screening och bedömningar. Det är en fråga som spänner över flera olika myndigheter och resurstillämpningar. Nu finns det också EU-resurser att söka kopplat till genomförandet av pakten, och där är vi från svensk sida såklart långt framme.

För att summera svaret på frågan: Vi bevakar alla delar i detta, såväl det som sker på EU-nivå som – och för svenskt vidkommande kanske framför allt – den svenska lagstiftningen och tillämpningen av den.

Anf. 8 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Jag tänkte kanske inte framför allt på Sveriges bedömningar i asylärenden som berör hbtqi-flyktingar och andra utsatta grupper, även om det finns mycket övrigt att önska och arbete som behöver göras där.

Screeningen vid yttre gräns påverkar ju om du kommer in i det ordinarie förfarandet eller hamnar i snabbförfarandet. Om du till exempel är en homosexuell flykting från Uganda, vilket det är låg beviljandegrad för på totalen, och inte blir identifierad på ett korrekt sätt eller kan berätta om din ganska utsatta situation för en stressad gränsvakt i länder som kanske har en annan myndighetskultur än Sverige riskerar du att inte få dina asylskäl prövade inom ramen för en ordinarie asylprövning över huvud taget.

Det är alltså mer säkerställandet av att den gruppen personer kan tas om hand i andra länder, som har ett större mottagande vid yttre gräns, jag var ute efter.

Anf. 9 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Först och främst är det så att det med pakten alltid finns en individuell prövning. Det är ju en hörnsten i detta. Jag ser för dagen inte att det skulle finnas några stora varningsflaggor kopplade till att pakten inte ska kunna genomföras på ett rättssäkert sätt; tvärtom tror vi att detta är bra och nödvändigt samt ett viktigt steg framåt. Skulle det framkomma information som pekar på motsatsen kommer vi såklart att agera, men jag vill understryka att vi fortfarande befinner oss i en genomförandeperiod. Det här ligger alltså fortfarande framför oss.

Sedan finns det också en övervakningsmekanism som ska tillse att allting sker på det sätt som det är tänkt. Det är klart att vi kommer att studera de rapporter som kommer, men vi är fortfarande i ett läge där pakten faktiskt ska genomföras.

Anf. 10 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med en avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet och en annan avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet. Eller är den gemensam?

Anf. 11 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Vi hänvisade ju båda till vår tidigare avvikande ståndpunkt, och var den gemensam tidigare är den ju det nu också. Hade vi olika avvikande ståndpunkter tidigare blir de olika.

Anf. 12 ORDFÖRANDEN:

Då blir det nog inte tydligare än så här i protokollet.

Anf. 13 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Jag kan kolla i de gamla uppteckningarna, om det är önskvärt.

Anf. 14 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Vi kanske inte behöver fastna i teknikaliteter, men i sak har Miljöpartiet och Vänsterpartiet haft samma uppfattning i den kritik och de farhågor som vi har framfört vad gäller migrationspakten.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Jag har nu fått höra från kansliet att det i februari var separata avvikande ståndpunkter. Därmed är de separata nu också. Okej? Bra!

Vi går vidare till dagordningspunkt 16, som alltså kommer efter 15, Den framtida rättsliga statusen för fördrivna personer från Ukraina.

Anf. 16 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Herr ordförande! Som ni känner till beslutade rådet i mars 2022 att aktivera massflyktsdirektivet. Aktiveringen gällde inledningsvis i ett år, och sedan har den förlängts flera gånger. Senaste gången var vid beslut i juni i fjol.

Den nuvarande aktiveringen gäller till den 4 mars nästa år, och kommissionen har avisat att ett meddelande om ett tillfälligt skydd för ukrainare ska presenteras i dag den 4 juni. Vi har inte fått meddelandet än, men vi förväntar oss att det innehåller förslag om en förlängning av tillfälligt skydd och även en strategi för övergången från tillfälligt skydd.

Vid nu aktuellt möte förväntas rådet nå en politisk överenskommelse om förlängning av massflyktsdirektivet till och med den 4 mars 2027. Som jag sa är det ettåriga förlängningar. Det slutliga beslutet – det finns en politisk överenskommelse om förlängning, men det kommer ett formellt beslut – förväntas fattas senare under juni månad. Då ska vi återkomma till riksdagen i form av ett skriftligt samråd.

Därutöver kommer en samordnad EU-strategi för övergången från tillfälligt skydd att diskuteras. Situationen i Ukraina är fortfarande väldigt osäker, och vi ser inga som helst tecken på rysk nedtrappning. Ryssland fortsätter tvärtom med sina riktade attacker mot civila och civil infrastruktur, och den humanitära situationen försämras kontinuerligt. Vi måste alltså fortsätta erbjuda ukrainare skydd i EU.

Regeringen stöder därför en förlängning av massflyktsdirektivets aktivering med ytterligare ett år, fram till mars 2027, och vi ställer oss bakom den politiska överenskommelsen. Det är viktigt att EU:s medlemsstater agerar solidariskt framgent.

Samtidigt anser regeringen att en förlängning inte får bromsa förberedelserna för en EU-gemensam strategi med åtgärder för den dag då det tillfälliga skyddet upphör att gälla. Regeringen välkomnar därför en sammanhållen strategi för övergången från tillfälligt skydd, och det arbetet behöver ske i nära dialog med Ukraina.

Regeringen anser att den samordnade EU-ansatsen bör fokusera på att skapa förutsättningar för att personer med tillfälligt skydd ska kunna återvända hem på sikt, parallellt med uppbyggnaden av Ukraina. För att stötta ukrainsk sammanhållning måste stöd för att åka hem utformas på ett sätt som inte underbygger sociala spänningar. Regeringen vill undvika en icke-samordnad situation med olika nationella lösningar.

Anf. 17 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Ordförande! Från Miljöpartiets sida har vi samma uppfattning om behovet av en förlängning av massflyktsdirektivet. Det är också väldigt angeläget att ta vidare frågan om en mer långsiktig lösning för de ukrainska flyktingarna, och jag är nyfiken på vad statsrådet förutser att den diskussionen kommer att kretsa kring. I alla fall utifrån det som jag har uppfattat från diskussionerna i många av Europas länder finns det

nämligen ett stort intresse av att ta till vara de människor som har kommit och möjliggöra för dem att till exempel stanna och arbeta.

Jag är alltså nyfiken dels på vilken riktning diskussionerna förväntas ta, dels på vad Sverige har för syn på vägen framåt – både om vi skulle se att kriget blir väldigt långvarigt och om situationen skulle förändras så att säkerhetsläget blir betydligt bättre.

Anf. 18 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Herr ordförande! Tack för frågan, Annika Hirvonen! Det är av förklarliga skäl svårt för mig att uttala mig – eller spekulera, om man vill använda det ordet – om någonting vi ännu inte har sett eller en diskussion som inte har inletts än. Vi väntar på meddelandet i dag.

Man ska väl se det som brukar kallas en exitstrategi som någonting som fortfarande bara är i sin linda. Vi vet ärligt talat inte var vi är om sex månader; situationen kan ju förändras och försämrats ytterligare. Det här är kanske en mekanism som kommer att aktiveras flera år framåt i tiden – ingen vet ju. Vi hoppas alla att det ska bli bättre, men det kan också bli ännu värre. Det är alltså där vi står.

Vad vi vet är att många människor från Ukraina i Sverige men också i andra EU-medlemsstater har uttryckt en önskan om att stanna – men inte alla. Det finns också mätningar som pekar på att många vill återvända hem.

Det handlar om att hitta en balanspunkt, och jag tycker kanske att ett perspektiv som ibland glöms bort i debatten är den väldigt tydliga önskan också från Ukraina att människor ska återvända till landet för att hjälpa till att bygga upp sitt land och för att undvika den här typen av sociala spänningar som jag nämnde som puttrar under ytan.

Jag delar bilden att många ukrainare har kommit in fantastiskt fint i arbete i Sverige. Jag besökte nyligen ett initiativ där 40 ukrainska kvinnor gått rakt in i den svenska välfärden, men det är klart: När man träffar ukrainska ministrar säger de att det är fantastiskt bra, men de personerna behövs hemma i Ukraina för att bygga upp landet.

Det handlar därför om att hitta en balanspunkt i detta, och ett koncept som nu inrättas av Ukraina är de här enhetshubbarna som ska vara en form av informationsgivning till människor i olika EU-länder. Det är ett ukrainskt initiativ för att ge information, råd och stöd att på frivilligt sätt återvända hem.

Jag kan inte ge så mycket mer information än så i dag, men jag vill understryka att för att det här ska bli fungerande tror jag att det handlar om att hitta en balans mellan de här två sakerna. Det handlar dels om den enskildes vilja – som naturligtvis måste vara utgångspunkten, vill jag understryka – dels om det ukrainska perspektivet som inte får glömmas bort och som handlar om att väldigt många människor har lämnat Ukraina som helt enkelt skulle behövas i uppbyggnaden den dag förutsättningarna finns för det.

Slutsatsen blir väl ungefär det jag sa, alltså att det är viktigt att hitta en samordning mellan EU:s medlemsstater så att det inte avviker på väldigt många olika sätt. Det här behöver också utformas tillsammans med den ukrainska regeringen för att undvika spänningar. Utgångspunkten är naturligtvis också att den enskilde individen måste ha en möjlighet till ett stort inflytande över sin egen situation och framtida beslut gällande var man ska stanna.

Jag kan alltså inte säga så mycket mer än så i dag, men vi kommer naturligtvis att följa den diskussion som nu vidtar väldigt nog. Det är dock väldigt svårt att ge några detaljerade eller ens indikativa tidsramar kring detta, av den enkla anledningen att vi inte vet hur kriget kommer att utvecklas.

Anf. 19 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Jag förstår och håller också med om att individens egen önskan men också såklart att Sverige fortsätter att stödja Ukraina är viktiga utgångspunkter.

Jag tänker att oavsett vilket är inte ettåriga tillstånd år efter år hållbart på lång sikt. Jag har själv mött flyktingar som tvekar om man till exempel ska validera sin läkarutbildning. Och åren går. Man kan inte arbeta i den profession man har. Man riskerar att förlora kompetens om man inte brukar den. Det är en otrygg situation att leva i även om man vill tillbaka någon gång. Men att bara få tillstånd som förlängs ett år i taget och som dessutom varje gång måste upp i Europeiska rådet för godkännande är inte hållbart.

En långsiktigare lösning vore att föredra, oavsett vart man vill landa i balanspunkten här. Jag är helt övertygad om att oavsett om flyktingar stannar kvar i andra europeiska länder eller återvänder till Ukraina kommer de att bidra till sitt land på många olika sätt. Historiskt har vi sett att diasporan är en grupp som, om man får förutsättningar att arbeta på goda villkor, skickar extremt mycket pengar tillbaka till sina hemländer.

Jag skulle därför önska att Sverige var pådrivande för en mer långsiktig lösning för de ukrainska flyktingarna än de här ettåriga tillstånden. Jag skulle också vilja anmäla detta som en avvikande standpunkt, för jag uppfattar ändå att regeringen inte har en tydlig uppfattning i den riktningen i dag.

Anf. 20 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Jag kommer att återkomma när det finns någonting att ta ställning till. Att jag inte har en tydlig uppfattning i dag är på grund av att det inte finns någonting att ta ställning till, men jag utlovar såklart att det ska bli det när vi vet. Men jag vill inte gå för långt här i nämnden i dag och spekulera i någonting som jag ännu inte har sett.

Jag kan ånyo försäkra alla att vi arbetar väldigt intensivt med den här frågan nationellt men även på EU-nivå. De ettåriga tillstånden är ju en EU-mekanism, och när det nu blir en ettårig förlängning kommer frågan om exitstrategi att för första gången faktiskt tas upp till beslut. Det är nytt; så har det inte varit tidigare. Med det på plats går frågan förhoppningsvis in i en ny och tydligare fas än tidigare.

Anf. 21 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Eftersom Miljöpartiet och Vänsterpartiet tycker likadant när det gäller frågan om att få stanna i ett år ansluter jag mig till Miljöpartiets avvikande standpunkt.

Anf. 22 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Ordförande! Jag tänker att om man jobbar väldigt hårt med en fråga kan man också ha en tydligare riktning än den som regeringen ger uttryck för. Den kan möjligen vara annorlunda än den riktning som vi i Miljöpartiet har, men just nu upplever jag att vi inte får svar på vilken riktning man jobbar hårt för.

Till nästa gång tycker jag att regeringen kan ta med sig att även om man inte vet vart alla andra vill i EU-samarbetet skulle Sverige kunna ta ett ledarskap i den riktning som Sverige tror vore bäst.

Anf. 23 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Jag vill skicka in en helt annan fråga. När ni nu ska diskutera frågan om återvändande funderar jag på alla som har deserterat, alltså alla män i den ålder då man kallas in i den ukrainska armén och som befinner sig i Europa och jobbar och så. Kommer detta att tas upp? Jag vet inte vilka eventuella straff de kan förvänta sig men förmodligen någonting. Hur ser man på det från EU-håll?

Anf. 24 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Jag har ingen information om det i dag. Vi får helt enkelt se om det ges någon information under den här punkten. Jag kan inte heller påminna mig att det har varit uppe till diskussion på tidigare RIF-möten. Vi får titta på om det har kommit något annat, men jag kan inte se att det har skickats ut någonting inför det här mötet.

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Då har vi tagit oss igenom punkterna a och b. Vad gäller punkt a tackar vi så mycket för informationen. Vad gäller punkt b konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med en avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Lycka till på rådet och trevlig sommar om vi inte ses mer!

Anf. 26 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Tack så mycket! Jag ber att få återgälda önskan om en trevlig sommar, även om det är ett tag kvar.

§ 2 Rättsliga och inrikes frågor

Statssekreterare Mikael Kullberg

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för rättsliga och inrikes frågor den 5 och 7 mars 2025

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för rättsliga och inrikes frågor den 12–13 juni 2025

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Nu ska vi hantera resten av de rättsliga och inrikes frågorna, utöver migrationsbiten. Med oss har vi statssekreterare Mikael Kullberg, Justitiedepartementet, och medarbetare. Vi börjar med en återrapport.

Anf. 28 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Den första punkten är en återrapport från mötet i rådet den 5 och 7 mars 2025. Jag hänvisar till den skriftliga rapport som har lämnats till riksdagen.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Och vi går in på rådsdagordningens punkt 3, Förordningen om skydd för utsatta vuxna.

Anf. 30 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Den första punkten för rådets möte för rättsliga frågor är mycket riktigt EU-förordningen om skydd för utsatta vuxna.

Punkten handlar om ett förslag till förordning till skydd för utsatta vuxna vid gränsöverskridande situationer. De som omfattas av förordningen är personer som på grund av nedsatt eller otillräcklig personlig förmåga inte kan tillvarata sina egna intressen.

Förslaget omfattar bland annat frågor om godmanskap och förvaltare. Grundtanken är att EU-gemensamma regler ska säkerställa att skyddet för utsatta vuxna upprätthålls och att deras rätt till självbestämmande respekteras i gränsöverskridande situationer.

Förhandlingarna i rådet har pågått sedan juli 2023, och nu ska en partiell allmän riktlinje antas. Den partiella allmänna riktlinjen ska omfatta de inledande fem kapitlen i förordningen. Det handlar om grundläggande bestämmelser i förordningen som omfattar bland annat regler om tillämpningsområden, jurisdiktion, erkännande och verkställighet.

Regeringen ser positivt på det här initiativet för att skydda utsatta vuxna i gränsöverskridande situationer och välkomnar att rådet nu har nått en punkt i förhandlingarna där en partiell riktlinje kan antas.

Den föreslagna partiella riktlinjen är ett viktigt steg i processen som ytterst syftar till att uppnå en effektiv och rättssäker handläggning för personer som är bland de mest utsatta i samhället. Regeringen avser att ställa sig bakom förslaget till partiell allmän riktlinje.

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Dagordningspunkt 4, Direktiv om harmonisering av vissa delar av insolvensrätten.

Anf. 32 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Den här punkten handlar om ett förslag till direktiv med bestämmelser i vissa konkursrättsliga frågor. Förslaget är en del av arbetet med att stärka kapitalmarknadsunionen.

I december förra året antog rådet en partiell allmän riktlinje som omfattade vissa delar av förslaget till direktiv. Nu är planen att rådet ska anta en allmän riktlinje för resterande delar av förslaget till direktiv.

För det första innehåller den allmänna riktlinjen regler om något som kallas pre-pack. Sverige har i dag inga bestämmelser om det här, som är en särskild procedur för att överlåta konkursbolagets verksamhet till en ny ägare. Man förbereder en försäljning av bolagets verksamhet innan bolaget försätts i konkurs så att verksamheten sedan kan säljas snabbt under konkursen. Tanken är att bevara så mycket som möjligt av bolagets värde.

För det andra finns det i den allmänna riktlinjen regler om borgenärskommittéer. En borgenärskommitté är en sammanslutning av borgenärer som ska bevaka borgenärskollektivets intressen. I svensk rätt använder vi i dag inte borgenärskommittéer i konkurser.

För det tredje omfattar den allmänna riktlinjen ett avsnitt som fanns i kommissionens förslag om ett förenklat konkursförfarande för så kallade mikroföretag. I den föreslagna allmänna riktlinjen vill rådet helt stryka dessa regler. Från svenskt håll är vi väldigt nöjda med det här. Det är något som vi har strävat efter under förhandlingarna och i linje med den svenska ståndpunkt som är förankrad här i riksdagen.

Även i övrigt har vi fått bra genomslag för våra synpunkter. Generellt är reglerna i den allmänna riktlinjen mindre detaljerade än i kommissionens ursprungliga förslag, vilket är bra. En viktig fråga för svensk del, där vi har fått gehör, är flexibiliteten när det kommer till domstolars inblandning i konkursförfarandet.

Regeringen avser alltså att ställa sig bakom förslaget till allmän riktlinje.

Anf. 33 MATILDA ERNKRANS (S):

Bara för att följa upp sedan tidigare så att det ändå är sagt välkomnar vi naturligtvis att andra gör mer för att utveckla EU:s kapitalmarknadsunion. Det här är ett steg i den riktningen.

Sedan tidigare har vi flaggat upp att det är viktigt att det här inte negativt påverkar våra egna nationella regler eller syftet med våra egna pensionsfonder. Eftersom regeringen är beredd att ställa sig bakom denna allmänna riktlinje utgår jag från att det är den bedömningen som regeringen har gjort. Jag vill ändå ställa frågan så att jag kan få ett svar på det från statssekreteraren.

Anf. 34 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Gäller frågan om utdelningsförfarandet vid konkurser skulle påverka ägandet genom pensionsfonder negativt? Är det själva udden i frågan?

Anf. 35 MATILDA ERNKRANS (S):

Det är upp till statssekreteraren att avgöra hur mycket han kan svara på frågan. Men det har i alla fall varit en del i diskussionen när vi tidigare har talat om insolvensrätten. Det är ändå regeringens ansvar att se till att detta

blir bra i förhållande till det som gäller i de nationella reglerna. Jag tänker att det är något som regeringen och dess tjänstemän har bäst koll på.

Anf. 36 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Då förstår jag och är helt enig. I den svenska linjen ingår att försvara det svenska konkurssystemets uppbyggnad. Det kanske inte har så mycket med fondägande att göra, men det gäller värdebevarande i konkurser. Vi vill inte att en konkurs ska kunna fortgå utan en förvaltare eftersom det öppnar för missbruk.

Ett förslag från EU var att man vid vissa typer av konkurser, framför allt för mindre bolag, vilket skulle träffa väldigt många svenska bolag, skulle kunna behålla kontrollen över förmögenhetsmassan även under konkursen. Det har vi motsatt oss eftersom det öppnar för missbruk, och det har vi fått gehör för.

En annan del av detta, som siktar på ett värdebevarande i konkursen för att gynna borgenärskollektivet, är att kunna vara flexibel vad gäller domstolsinblandning så att det inte blir en för tung och därmed dyr process i konkursen och att det går åt mer till administration av konkursen än till utdelning till borgenärerna.

Anf. 37 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går till dagordningspunkt 5, Övriga frågor.

Anf. 38 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Detta är en ren informationspunkt om aktuella lagstiftningsförslag, och vi avser att lyssna på det som anförs.

Anf. 39 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går till dagordningspunkt 6, EU:s anslutning till Europakonventionen, EKMR.

Anf. 40 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Som ni har informerats om tidigare har det nåtts en överenskommelse om ett nytt utkast till avtal om att EU ska ansluta sig till Europakonventionen. Men det återstår några frågor att lösa innan anslutning kan komma till stånd.

När justitieministern var här i oktober förra året hade EU-domstolen nyligen kommit med ett avgörande som vi bedömer kan föra frågan framåt. Nästa steg är att kommissionen ska begära att EU-domstolen yttrar sig över det nya utkastet till anslutningsavtal. Kommissionens beslut har ännu inte fattas, men ett förberedande arbete har ägt rum under våren.

Regeringen verkar för att kommissionen ska fatta ett sådant beslut så snart som möjligt.

I övrigt ber jag att få hänvisa till det skriftliga materialet.

Anf. 41 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Anf. 42 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Detta är en återkommande punkt på RIF-råden. Det handlar om men lägesrapport från den Europeiska åklagarmyndigheten, Eppo.

Sverige deltar som bekant sedan juli 2024 i detta samarbete, och Eppo är sedan den 3 januari år operativt.

I övrigt hänvisar jag till det skriftliga underlaget.

Anf. 43 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går till dagordningspunkt 8, Rysslands anfallskrig mot Ukraina: kampen mot strafflöshet.

Anf. 44 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Även detta är en återkommande punkt på RIF-råden. Det är en lägesrapport, och jag hänvisar till det skriftliga underlaget.

Anf. 45 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Det är väldigt angeläget att rådet fortsätter att arbeta med denna fråga. På justitieutskottet lyfte företrädaren för Miljöpartiet upp frågan om storskaliga miljöbrott, vilket Ryssland gjort sig skyldigt till i Ukraina genom sprängandet av Kachovkadammen.

Jag uppfattar att regeringen arbetar aktivt i frågan om att lagstifta om ekocid, och jag välkomnar det. Det är viktigt att även dessa brott straffas och att de inte reduceras till att lagföras inom ramen för mindre allvarlig brottslighet.

Hur avser statssekreteraren att ta upp även denna fråga inom ramen för diskussionerna i rådet?

Anf. 46 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Detta diskuterades som sagt i justitieutskottet i går, och då hade vi två linjer i diskussionerna. En gällde det mer kortsiktiga, alltså vad man gör i Ukraina här och nu med tanke på de omfattande miljöbrotten som äger rum. Här handlar det om att stödja det arbete som pågår, vilket vi gör genom att hjälpa till att samla in bevis. Det är brottsligt enligt ukrainska lag, och det kan vara brottsligt enligt Romstadgan.

Detta för oss in på det mer långsiktiga huruvida man ska införa ett särskilt ekocidbrott i Romstadgan. Romstadgan finns, och det pågår ingen öppen förhandling om den. Det handlar om att påverka folkrätten, och det gör man med myrsteg.

Regeringens bedömning är att det i dag inte finns någon samsyn om att införa detta brott i Romstadgan, och ett land kan inte ensidigt bestämma det. I stället får man utnyttja de folkrättsliga instrument och regler som finns samt ukrainsk nationell rätt och göra det bästa av situationen, vilket jag tror kommer att föra oss ganska långt.

I dag finns det alltså inget pågående arbete från svenskt håll med att reformera Romstadgan. Vi tycker dock att det är en intressant idé, och vi följer frågan noga. Uppstår ett läge då debatten öppnas upp på ett sätt som

kan leda till en konstruktiv diskussion är vi absolut redo att ge oss in i en sådan.

Anf. 47 ORDFÖRANDEN:

För egen del är jag inte orolig för att detta ska reduceras till mindre allvarlig brottslighet. Det rör ändå krigsbrott och massakrer på otaliga civila.

Vi tackar för informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 9, Kampen mot narkotikahandel och organiserad brottslighet: att stärka rättsligt samarbete med tredjeländer.

Anf. 48 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Ordförandeskapet kommer att lämna en lägesrapport över stärkt rättsligt samarbete med tredjeländer i kampen mot narkotikahandel och organiserad brottslighet. Frågan har behandlats under våren i rådsarbetsgrupp och är prioriterad i arbetet mot internationell brottslighet.

Jag ber även här att få hänvisa till det skriftliga underlaget.

Anf. 49 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Då tar vi dagordningspunkt 10, Övriga frågor, b–f samlat.

Anf. 50 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Detta är informationspunkter, och jag ber även här att få hänvisa till det skriftliga materialet.

Anf. 51 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går över till inrikes frågor och icke-lagstiftande verksamhet. Dagordningspunkt 11, Det övergripande läget i Schengenområdet.

Anf. 52 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Det övergripande läget i Schengenområdet är en återkommande punkt på Schengenrådets dagordning och kommer att utgå från kommissionens rapport och ett dokument med prioriteringar för Schengenrådets cykel det kommande året som det polska ordförandeskapet har presenterat.

Låt mig först säga några ord om kommissionens årliga rapport där fem utmaningar lyfts fram: geopolitiska och säkerhetsrelaterade utmaningar, irreguljär migration och gränshantering, brister i tillämpning av Schengenregelverket, behov av snabbare digitalisering och, slutligen, fragmenterat samarbete vid de inre gränserna.

Regeringen välkomnar rapporten och instämmer i att utmaningarna är relevanta och att de åtgärder för det kommande året som kommissionen redogör för är viktiga för ett välfungerande Schengensamarbete.

Under samma dagordningspunkt kommer även prioriteringarna för den kommande Schengenrådscykeln 2025–2026 att avhandlas. Ordförandeskapet har föreslagit att de tre prioriterade områdena från föregående Schengenrådscykel kvarstår, inte minst eftersom det är breda och omfattande prioriteringar som kräver längre tid än ett år för att genomföras och följas upp.

Det handlar för det första om att öka takten i arbetet med digitalisering av procedurer och system samt förbättrad robusthet i våra storskaliga it-system. För det andra handlar det om stärkt motståndskraft vid yttre gräns och ökad effektivitet i återvändandearbetet. För det tredje handlar det om att öka den inre säkerheten samtidigt som man strävar efter fri rörlighet utan inre gränskontroller.

Dessa prioriteringar har diskuterats på expertnivå, och medlemsstaterna har signalerat att de stöder ordförandeskapets förslag.

Regeringen kan ställa sig bakom de föreslagna prioriteringarna. Vi behöver stärka motståndskraften vid yttre gräns, och de stora digitala system som kommer att införas på bred front den kommande tiden är viktiga verktyg i detta arbete. Även arbetet med att öka effektiviteten i återvändandearbetet ser vi som en nyckelfaktor för ett välfungerande Schengensamarbete.

Anf. 53 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Ordförande! Jag hänvisar till den avvikande ståndpunkt som Miljöpartiet anmälde senast detta var uppe. Vi instämmer inte fullt ut i de prioriteringar som kommissionen och regeringen gör. Det saknas till exempel helt perspektiv för mänskliga rättigheter. Det är stort fokus på återvändande samtidigt som säkra och lagliga vägar för människor på flykt inte ges utrymme. Dessutom skulle arbetet för att säkerställa att asylrätten upprätthålls behöva stå i fokus.

Anf. 54 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Även jag hänvisar till vår avvikande ståndpunkt från den 28 februari. Det handlar framför allt om metoder kopplat till återvändande och migration, och vi tycker inte att man ska sammanblanda bistånd och migration. Vi är också väldigt skeptiska till återvändandehubbar i tredjeländ där man inte har någon anknytning.

Anf. 55 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Även jag hänvisar till tidigare avvikande ståndpunkt. Jag är lite osäker på om vi då hade med den viktiga frågan om biståndet. Är den inte med bifogar jag den nu.

Anf. 56 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Jag vet inte hur formalian fungerar och om man kan ansluta sig till någon annans ståndpunkt. Jag tyckte nämligen att Anna Lasses på ett väldigt bra sätt uttryckte även Miljöpartiets uppfattning i frågan om sammanblandningen av bistånd och migration samt återvändandehubbar.

Anf. 57 ORDFÖRANDEN:

Det ska nog gå bra.

Anf. 58 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Jag har en reflektion. Att fem utmaningar prioriteras innebär inte att allt annat arbete läggs på is. Vi instämmer i det kommissionen har lyft fram.

Anf. 59 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med avvikande ståndpunkter från Vänsterpartiet och Miljöpartiet samt en gemensam avvikande ståndpunkt från Centerpartiet och Miljöpartiet.

Vi går till dagordningspunkt 12, Genomförande av interoperabilitet.

Anf. 60 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Detta är en informationspunkt. Kommissionen och eu-Lisa kommer att informera om läget i genomförandet av interoperabiliteten mellan de gemensamma gräns- och säkerhetssystemen. Vägkartan för genomförandet ska anpassas till den senarelagda sluttidpunkten för hela interoperabilitetspakten. Samtliga system ska vara igång vid utgången av 2027.

Anf. 61 ORDFÖRANDEN:

För de av nämndens ledamöter som inte är bekanta med eu-Lisa: Det är alltså inte en person utan en institution, för tydlighets skull.

Vi tackar så mycket för informationen.

Vi går vidare till lagstiftande verksamhet och dagordningspunkt 13, Förordningen om att förebygga och bekämpa sexuella övergrepp mot barn.

Anf. 62 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Dagordningspunkten om CSAM-förordningen är alltså uppsatt som en framstegsrapport. Som ni vet togs den upp på RIF-rådet i december förra året med inriktningen att fatta beslut om rådets partiella allmänna riktlinje. Det ungerska ordförandeskapets förslag fick dock inte tillräckligt stöd bland medlemsstaterna.

Under våren har det polska ordförandeskapet haft ett antal rådsarbetsgruppsmöten där förslaget har diskuterats vidare, men det är tydligt att fortsatta förhandlingar krävs. Danmark får nu ta över arbetet med att driva förhandlingarna framåt.

Anf. 63 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Då det handlar om en rapport och om information går det inte att anmäla avvikande ståndpunkt, men jag vill ändå framföra den avvikande ståndpunkt som fyra partier anmälde vid förra sammanträdet. Den svenska regeringen borde ha en annan position i den här frågan. Detta kan diskuteras även under ett informationsärende, antar jag.

Anf. 64 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Jag kan bara hålla med om detta eftersom vi är ett av de fyra partierna. Jag tycker att det är trist att denna fråga har fastnat, för det finns lösningar när det gäller den kritik som vi har framfört tidigare.

Anf. 65 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Ordförande! Inte heller Miljöpartiet har stått bakom Sveriges beslut att stödja det ungerska ordförandeskapets kompromissförslag. Vi tycker också att man behöver gå vidare med ny och förstärkt lagstiftning som kan bekämpa övergrepp mot barn och spridning av övergreppsmaterial på

nätet. Det är möjligt att göra detta samtidigt som man värnar den personliga integriteten på internet. Vi tycker att detta visas inte minst av den ståndpunkt från EU-parlamentet som alla våra partier, även regeringspartierna, står bakom.

Ungerns ståndpunkt innehöll visserligen vissa förbättringar, men vi tycker inte att de hanterar det grundproblem som finns i kommissionens ursprungsförslag. Jag instämmer i att det är svårt att förstå att regeringen i Sverige driver *en* linje samtidigt som vi i EU-parlamentet kunde ha en samsyn.

Anf. 66 ADAM MARTTINEN (SD):

För tydlighets skull kan vi repetera att vi också har anslutit oss till den avvikande ståndpunkten gentemot regeringen och att vi vidhåller den.

Det har döpts till framstegsrapport, men frågan är: Hur länge, bedömer regeringen, kan förslaget valsa omkring med de bärande delar som har mött kritik? Finns det något slutdatum för när man begraver denna EU-fråga? Förslaget har reviderats ett antal gånger under ett antal ordförandeskap. Hur ser utsikterna ut för att det ska landa i något som kan accepteras i närtid, eller gör man bedömningen att det är kört?

Anf. 67 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Vi som enskilt medlemsland äger inte frågan om vad som ska hända med förslaget. Det är kommissionen som kan dra tillbaka det, och det är ordförandeskapet som kan välja att jobba med det i lågt tempo. Det är de verktyg som finns.

Det som kommer att hända nu är med stor säkerhet att danskarna återkommer med ett nytt kompromissförslag. Jag tror att det går att hitta en kompromiss där man värnar integriteten samtidigt som man kan skydda brottsoffren och komma åt gärningsmännen. Det är jag ganska övertygad om.

Anf. 68 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för informationen under denna dagordningspunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 14, Övriga frågor.

Anf. 69 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Också detta är informationspunkter där vi avser att lyssna.

Anf. 70 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar också för den informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 17, EU:s strategi för inre säkerhet.

Anf. 71 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

På rådsmötet kommer en diskussion att hållas om den europeiska strategin för inre säkerhet, ProtectEU. Den svenska ståndpunkten överlades i justitieutskottet den 22 maj i år och framgår i sin helhet i den kommenterade dagordningen.

Strategin lägger fram en vision och en arbetsplan för kommissionen för den kommande mandatperioden. Vid rådsmötet kommer diskussionen att handla dels om huruvida strategin bedöms vara ett adekvat svar för att

möta utmaningarna för den inre säkerheten, dels om vilka frågor i strategin som medlemsstaterna anser bör prioriteras i det kommande arbetet inom EU.

Regeringen välkomnar diskussionen och betonar att kraftfulla och hållbara åtgärder behövs för att stärka den inre säkerheten, inte minst mot bakgrund av det förändrade säkerhetspolitiska läget och det nya geopolitiska landskapet.

Vid mötet avser regeringen att särskilt lyfta fram betydelsen av onlinedimensionen i strategin. Det är av vikt att man arbetar aktivt mot till exempel rekrytering till kriminalitet i onlinemiljön. Det är också bra att det i strategin framgår att man vill förbättra brottsbekämpande myndigheters förutsättningar att ta del av bevis och annan information i digital miljö, inklusive laglig tillgång till krypterad data.

Regeringen avser också att betona att åtgärder behövs för att stoppa våldet från organiserad brottslighet. I strategin nämns att EU-kommissionen för närvarande utvärderar EU:s pyroteknikdirektiv. Regeringen anser att det är angeläget att EU-kommissionen skyndsamt beslutar om att införa strängare EU-lagstiftning avseende pyrotekniska varor. Tillgången på illegala vapen och explosiva varor måste minska.

Anf. 72 MATTIAS VEPSÄ (S):

Tack för föredragningen och tidigare överläggningar i utskottet!

I justitieutskottet lyfte vi upp ett par frågor och några konkreta förslag till förtydliganden inför denna diskussion. Jag skulle vilja pröva det här också när det kommer till strategin, som är väldigt omfattande.

Mellan raderna i ståndpunkten ser man att strategin är viktig i kampen för demokrati och det arbete som EU gör med demokratiskölden. En av de största utmaningarna för EU framåt är att skydda och värna rättsstaten och demokratin. Vi ser att desinformation och kampanjer pågår, och där tycker jag att man kan vara en tydlig röst och ta med det som en viktig prioritering. Det är det viktiga som vi försvarar.

En annan del handlar om onlineperspektivet, där vi tycker att det är jätteviktigt och bra att det lyfts upp initialt i arbetet. Även där föreslår vi att det ska breddas. I onlinedimensionen är det avgörande att vi kommer åt rekryteringen till kriminalitet. Där har vi bland annat lyft upp att man skulle kunna jobba på EU-nivå för att förtydliga när det gäller id-kontroller i sociala medier och åldersgränser men också myndigheternas möjligheter att både komma åt material, som det står, och ta ned material. Jag vet att regeringen har pratat om detta. Hur ser regeringen på att bredda diskussionen för att driva på för konkret lagstiftning och samordning på EU-nivå?

En dimension som saknas helt, som är avgörande för oss i Sverige och som sprids som en löpeld över Europa är de högerextrema nätverken, såsom 764-rörelsen, som uppmärksammas inte minst här i Sverige och som har lett till ett antal uppmärksammade domar i tingsrätten. Barn och unga lockas in i satanistiska, högerextrema nätverk. Detta är något som vi borde ta tag i från svensk sida och lyfta upp som ett stort hot. Detta kan breddas när det gäller denna dagordningspunkt, och jag föreslår konkret att man ska nämna och ta med det i förhandlingen.

Det sista, som jag tycker är viktigt och som jag vet att vi är överens om, är skrivningarna om samordningen och förstärkningen av Europol.

Där går strategin mycket längre, men vi tycker att det är viktigt att regeringen bevakar att Europol stärks på det sätt som ger störst nytta för oss, det vill säga i den strategiska samordningen. När det gäller det digitala motståndet och kopplingen till den organiserade brottsligheten tycker jag att det är viktigt, men strategin går längre. Jag förutsätter att vi återkommande fortsätter att diskutera detta.

Anf. 73 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statssekreteraren, för dragningen!

Jag vill börja med en mer formell fråga. Från kansliet har vi fått information om att protokollet inte är tillgängligt. Samtidigt vet vi att det i protokollet finns en avvikande ståndpunkt gällande detta ärende. Vi har inte sett det här, om vi inte har fått det från våra ledamöter i justitieutskottet. Det har sina utmaningar att inte kunna läsa vad utskottets ledamöter har sagt.

Såvitt jag förstår är det en avvikande ståndpunkt där man ser de positiva skrivningarna om kontroll av internet, som är ganska lik den kontroll som man vill göra när det gäller chat control och där det finns vissa brister när det gäller den personliga integriteten. Jag skulle vilja höra statssekreterarens synpunkter på detta och, troligen, lyfta den avvikande ståndpunkt som anmälades i justitieutskottet den 22 maj, även om vi inte har sett den avvikande ståndpunkten och det inte finns något protokoll.

Anf. 74 ORDFÖRANDEN:

Det finns tillgängligt här i salen, såvitt jag förstår. Eftersom det inte fanns tillgängligt vid utskicket har det nu tryckts upp för ledamöterna här. Det är ett utkast till protokoll från den 22 maj; det är alltså inte justerat. Förhoppningsvis består detta Ilona Szatmári Waldau i hennes överväganden.

Anf. 75 ANNA LASSES (C):

Herr ordförande! Jag vill anmäla avvikande ståndpunkt. Vill ni att jag läser upp den, eller hur ska jag göra?

Anf. 76 ORDFÖRANDEN:

Det är det talade ordet som gäller, så säg vad den avvikande ståndpunkten avser.

Anf. 77 ANNA LASSES (C):

Då gör jag det. Det är i enlighet med det som lyftes upp i justitieutskottet den 22 maj 2025.

Vi anser att den preliminära svenska ståndpunkten inte är tillräckligt nyanserad i den del som handlar om laglig tillgång till krypterad data. Vi delar regeringens uppfattning att det är viktigt att förbättra brottsbekämpande myndigheters förutsättningar att få tillgång till information.

Däremot anser vi att regeringen i sin ståndpunkt har en alltför positiv inställning vad gäller frågan om laglig tillgång till krypterad data och att ståndpunkten i dagsläget inte tar hänsyn till de olika intressen som finns

när det gäller möjligheten att kommunicera krypterat eller till de risker som laglig tillgång till krypterad data skulle kunna innebära.

Detta vill jag lyfta fram.

Anf. 78 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Vi i Miljöpartiet instämmer i den avvikande ståndpunkt som Centerpartiet läste upp och som var gemensam från justitieutskottets sammanträde.

Det finns en oro, som verkligen är berättigad, över att vissa av de förslag som vi har sett, bland annat chat control-förslaget, är så långtgående att till exempel journalisters möjlighet att säkra källskyddet äventyras. Vi vet också att det, inte minst när regeringar går i en mer auktoritär riktning, finns en reell oro för ett faktiskt missbruk av den typen av lösningar.

Jag tycker att regeringen borde vara tydlig med att det finns behov av verktyg för brottsbekämpning men att vi inte ska äventyra möjligheten till krypterad kommunikation.

Anf. 79 ADAM MARTTINEN (SD):

Ordförande! Anna Lasses gjorde jobbet och läste upp den avvikande ståndpunkten från överläggningen den 22 maj i justitieutskottet, som vi gemensamt mellan våra partier står bakom. Det finns ingen anledning för mig att vidga den ytterligare, men vi ser att det finns en oro för att man, inte minst mot bakgrund av CSAM-förordningens olika varianter under ordförandeskapen, äventyrar möjligheten att kommunicera krypterat och bygger in bakdörrar och säkerhetsrisker.

Vi tycker att den typen av beaktanden, där man inte är odelat positiv till alla förslag såsom laglig tillgång till krypterad data, borde framgå i den svenska ståndpunkten. Man måste kunna ha en mer skeptisk inriktning när det gäller den typen av möjligheter.

Anf. 80 ORDFÖRANDEN:

Ilona Szatmári Waldau! Vill ni haka på den avvikande ståndpunkten?

Anf. 81 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Jag trodde att det var tydligt när jag sa att jag ville lyfta den.

Anf. 82 ORDFÖRANDEN:

Det fanns ändå något av en nyans där, men nu låter det som att ni vill det.

Anf. 83 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Jag tar frågorna i tur och ordning.

För att ta demokratifrågan först är det såklart en helt central del. Som ledamoten sa: Det är det vi försvarar. Det är samhället vi försvarar. Men sedan gäller det att hitta rätt plattform för detta. Vi snuddade vid det. Kommissionens ordförande har tagit initiativ till en demokratisköld och pekat ut vissa områden som man ska jobba med inom ramen för detta. Jag skulle säga att det är där vi har rätt forum att belysa de här frågorna – även

om de givetvis är själva fundamentet för allt annat vi gör på det brottsbekämpande området.

Onlinedimensionen är viktig, ja. Vi lyfter fram den inte bara här utan också i andra sammanhang. Sedan ska man komma ihåg att strategin som har tagits fram är en verksamhetsplan som inte är så högupplöst att man kan gå in på enskilda regler och vad den ska innehålla. Det kommer att detaljeras ut när det tas fram skarpa förslag som kvitterar strategin, och då kommer vi såklart att komma tillbaka till riksdagen och förankra ståndpunkter om det.

Det var också en fråga om hur vi ser på Europol. Där har man uttryckt sig lite dunkelt – jag tror att man från Bryssels sida uttryckte det som att det ska vara en verklig, operativ brottsbekämpande verksamhet.

Vi har ställt oss positiva till att Europol ska få en starkare roll. Där är väl det svenska språket mer tydligt: Vi vill stärka Europol i linje med den verksamhet de har nu. Att göra det till en verklig, operativ brottsbekämpande myndighet – det är lite svårt att uttolka vad man egentligen vill där.

Vi rullar vidare till CSAM och tillgång till dekrypterade data. Det finns helt klart beröringspunkter mellan de här två, men det finns också en viktig skillnad. Redan i dag har ju Polismyndigheten efter domstolsbeslut rätt att skaffa sig tillgång till krypterad information i kommunikation, så det är inget nytt på det sättet.

Samma farhågor lyftes fram inför antagandet av de lagförslagen på nationell nivå. Det höjdes röster om att brottsbekämpningen tar för stora steg på bekostnad av integriteten. Jag skulle säga att vi har facit där i dag: Det blev ingen dramatisk skillnad. Vi har ett bevarat källskydd. Folk kan kommunicera precis som förut.

Det handlar snarare om att hålla jämna steg med kriminaliteten, och staten kan inte abdikera från en viss arena bara för att kommunikationen sker i en viss form. Därför är tillgång till krypterad information viktig. Men, och det är ett jätteviktigt tillägg, det gäller ju att balansera det mot alla de andra viktiga värdena som finns. Den personliga integriteten är viktig. Cybersäkerheten är viktig. Det gäller att hitta en balans mellan flera olika värden och navigera oss fram. Det har vi gjort i andra lagstiftningsprojekt, och jag är säker på att det går här också.

Anf. 84 MATTIAS VEPSÄ (S):

Från vårt perspektiv är detta en diskussion om EU-strategin för inre säkerhet med två tydliga frågor, varav den andra lyder: From your perspective, which actions should be treated as the highest priority?

Den här strategin är väldigt omfattande. Jag delar statssekreterarens uppfattning där och har läst igenom den. Det är väldigt många delar, och det är väl också det som gör att det blir svårt för oss att enas om en linje. Men vi tänker att man i en diskussion i en så tydlig fråga ändå skulle kunna lyfta upp att demokratiskölden är en viktig fråga, just för allt vi har upplevt med trollfabriker och desinformationskampanjer. Detta är både inre och yttre säkerhetshot, något som också Ursula von der Leyen lyfte fram i sitt tal. Det är grundläggande för det här, så vi hade gärna sett att det hade tagits upp. Kan vi inte enas om det får det vara en del av en avvikande mening.

När det gäller den andra delen, som också gäller onlinedimensionen, finns det upptaget i strategin om jag inte minns fel. Där nämns DSA-förordningen och TCO-förordningen, alltså terrorismförordningen, och att det här ska ses över. Möjligheten att ta bort material och den frivilliga regel som gäller nämns kopplat till de stora hostingplattformarna på sociala medier där rekryteringsannonser ligger uppe och chattar ligger öppet och där radikaliserings sker. Att man har öppnat för det tänker jag att vi borde kunna säga i en sådan här diskussion. Kampen mot högerextremism och rekrytering till de här olika extrema grupperingarna, som 764-rörelsen, skulle vara initialt viktig att komma vidare med snabbt från svenskt perspektiv. Vi ser ju hur hårt det har drabbat så många svenska barn och ungdomar redan. Jag förstår inte riktigt varför vi inte skulle kunna peka ut det i likhet med problemet vi ser med rekrytering till kriminella nätverk, vilket vi har tydliggjort här. Även där vill vi alltså anmäla avvikande uppfattning.

Anf. 85 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Statssekreteraren vill att vi ska lita på att regeringen kommer att bevaka den här balansgången och betonar att man ser risker om man går för långt för värden som måste värnas, till exempel demokrati, den personliga integriteten och skyddet för krypterad kommunikation.

Samtidigt landade vi i ärendet om CSAM, som vi hanterade alldeles nyss, i att vi inte tycker att regeringen finner den här balanspunkten på samma sätt som vi tillsammans med regeringspartierna gjorde i Europaparlamentet. Jag vidhåller därför vår avvikande ståndpunkt.

Anf. 86 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt från S och en gemensam avvikande ståndpunkt från V, C, MP och SD.

Vi går in på dagordningspunkt 18, Tillgång till data för effektiv brottsbekämpning.

Anf. 87 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Högnivågruppen om tillgång till data inrättades under det svenska ordförandeskapet och arbetade fram till november 2024 med att ta fram rekommendationer för att förbättra brottsbekämpningens möjligheter att få tillgång till data i syfte att förebygga, upptäcka, bekämpa och lagföra brott samt en slutrapport för att säkerställa tillgång till data för effektiv brottsbekämpning.

Rekommendationerna handlar bland annat om ny lagstiftning, förbättrat samarbete med onlineplattformar och kapacitetsuppbyggnad genom ett effektivt samarbete inom EU med Europol som en viktig motor.

I EU:s inre säkerhetsstrategi nämns ett antal åtgärder som ska vidtas kopplade till högnivågruppens arbete. Kommissionen ska även presentera en färdplan för genomförandet av högnivågruppens rekommendationer under 2025.

Efter att högnivågruppen om tillgång till data avslutat sitt arbete har regeringen gemensamt med det polska ordförandeskapet och ett antal dedikerade medlemsstater fortsatt bevaka genomförandet av rekommendationerna och arbetat fram en kommunikationsstrategi med huvud-

budskap för att föra fram brottsbekämpningens behov i debatten. Det har även tagits fram förslag på rekommendationer som är genomförbara på kort sikt och vilka som bör prioriteras framåt.

Regeringen anser att rättsligt och tekniskt sunda lösningar bör identifieras för att möjliggöra brottsbekämpande myndigheters tillgång till data. Skyldigheter för företag att lämna ut information i läsbart format under tydligt reglerade omständigheter som inte försvagar grundläggande rättigheter eller medför en försvagning av cybersäkerheten i system och produkter för andra användare än den som är föremål för den rättsliga åtgärden ser regeringen som den mest hållbara lösningen på problematiken på lång sikt.

Regeringen välkomnar även gemensamma kommunikationsinsatser på EU-nivå för att bidra till att öka medvetenheten om vikten av tillgång till data och de fördelar det medför, vilket kan leda till bredare stöd och engagemang hos viktiga aktörer såsom Europaparlamentet.

Anf. 88 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 19, Den nuvarande geopolitiska situationens inverkan på EU:s interna säkerhet. Underpunkterna a till c dras gemensamt där, förstår jag.

Anf. 89 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Det här är en återkommande punkt på agendan. Vid mötet förväntar vi oss en lägesuppdatering från kommissionen och berörda EU-myndigheter om hur Rysslands aggression mot Ukraina liksom situationen i Moldavien och Syrien påverkar den inre säkerheten.

När det gäller Ukraina och Moldavien pågår ett samarbete mellan EU och de båda länderna rörande frågor om inre säkerhet. EU har även civila krishanteringsinsatser i både Ukraina och Moldavien inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik.

Stödet till Ukraina är regeringens främsta utrikespolitiska uppgift. Både Sverige och EU behöver fortsätta vara aktiva och agera förebyggande tillsammans med Ukraina och Moldavien i frågor som kan påverka deras och vår egen inre säkerhet.

Vapensmuggling, människohandel och narkotikahandel är några exempel på hot mot den inre säkerheten där vi behöver vara extra vaksamma. Det gäller även cyber- och hybridhot.

Lägesrapporten kommer som sagt att omfatta även Syrien. Situationen i landet och regionen, inklusive internationella insatser för att motverka utvecklingen av terrorism i landet och hantering av lägren i nordöstra Syrien, diskuteras och hanteras inom flera olika mötesformat och rådsarbetsgrupper inom EU samt i den globala koalitionen mot Daish.

Regeringen följer utvecklingen av säkerhetssituationen i Syrien mycket noga och analyserar eventuella konsekvenser som olika förändringar kan få för EU:s och Sveriges säkerhet. Regeringen understryker vikten av en EU-gemensam ansats, koordinerad med det syriska övergångsstyret och i samarbete med Irak och Turkiet samt USA och övriga aktörer som verkar i regionen för att upprätthålla stabilitet och säkerhet i nordöstra Syrien.

Anf. 90 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. Då kommer vi till dagordningspunkt 20, Hantering av säkerhetsutmaningar: bedömning av de europeiska nationella säkerhets- och underrättelsetjänsterna.

Anf. 91 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Under den här dagordningspunkten kommer en lägesuppdatering att ges gällande aktuella säkerhetshot mot EU och hur medlemsstaternas säkerhets- och underrättelsetjänster samarbetar för att möta dessa. Det är en lägesuppdatering som görs av varje ordförandeskap.

Anf. 92 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för den informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 21, Rådets slutsatser om Empactcykeln 2026–2029.

Anf. 93 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Vid inriktningsdagen föreslår ordförandeskapet att rådsslutsatser om Empact ska antas.

Empact är en samarbetsform som startades 2010. I den arbetar de brottsbekämpande myndigheterna tillsammans med EU:s byråer för att bekämpa de mest allvarliga brottstyperna och hoten mot EU. Processen består av fyraåriga cykler. Bedömningen baseras till största del på den hotbildsanalys från 2025 som Europol har sammanställt från medlemsstaternas underrättelseinformation.

Rådsslutsatserna fastställer de sju brottsprioriteringar som nästa Empactcykel ska fokusera på. Dessa föreslås bli:

1. de kriminella nätverken och individerna som bedöms utgöra de största hoten
2. de snabbast växande brotten online: cyberattacker, sexuellt utnyttjande av barn och bedrägerier
3. narkotikahandel
4. människosmuggling och människohandel
5. vapen och sprängämnen
6. miljöbrott
7. ekonomiska och finansiella brott.

Regeringen avser att ställa sig bakom rådsslutsatserna.

Anf. 94 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade standpunkt.

Vi är på dagordningspunkt 22, Övriga frågor.

Anf. 95 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Det rör punkterna a–d. Det är informationspunkter. Jag hänvisar till det skriftliga underlaget.

2024/25:35

4 juni

Anf. 96 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Därmed var det slut på rådsdagordningen. Vi tackar statssekreteraren med medarbetare för medverkan vid dagens sammanträde med EU-nämnden och önskar lycka till på rådet och en trevlig fortsättning på veckan.

Anf. 97 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG:

Tack detsamma!

Innehållsförteckning

§ 1 Rättsliga och inrikes frågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 4 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	1
Anf. 5 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	2
Anf. 6 ANNIKA HIRVONEN (MP)	2
Anf. 7 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	2
Anf. 8 ANNIKA HIRVONEN (MP)	2
Anf. 9 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	3
Anf. 10 ORDFÖRANDEN	3
Anf. 11 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	3
Anf. 12 ORDFÖRANDEN	3
Anf. 13 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	3
Anf. 14 ANNIKA HIRVONEN (MP)	3
Anf. 15 ORDFÖRANDEN	3
Anf. 16 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	4
Anf. 17 ANNIKA HIRVONEN (MP)	4
Anf. 18 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	5
Anf. 19 ANNIKA HIRVONEN (MP)	6
Anf. 20 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	6
Anf. 21 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	6
Anf. 22 ANNIKA HIRVONEN (MP)	6
Anf. 23 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	7
Anf. 24 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	7
Anf. 25 ORDFÖRANDEN	7
Anf. 26 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	7
§ 2 Rättsliga och inrikes frågor	8
Anf. 27 ORDFÖRANDEN	8
Anf. 28 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG	8
Anf. 29 ORDFÖRANDEN	8
Anf. 30 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG	8
Anf. 31 ORDFÖRANDEN	8
Anf. 32 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG	9
Anf. 33 MATILDA ERNKRANS (S)	9
Anf. 34 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG	9
Anf. 35 MATILDA ERNKRANS (S)	9
Anf. 36 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG	10
Anf. 37 ORDFÖRANDEN	10
Anf. 38 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG	10
Anf. 39 ORDFÖRANDEN	10
Anf. 40 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG	10
Anf. 41 ORDFÖRANDEN	10
Anf. 42 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG	11
Anf. 43 ORDFÖRANDEN	11
Anf. 44 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG	11
Anf. 45 ANNIKA HIRVONEN (MP)	11
Anf. 46 Statssekreterare MIKAEL KULLBERG	11
Anf. 47 ORDFÖRANDEN	12

Anf. 48	Statssekreterare MIKAEL KULLBERG.....	12
Anf. 49	ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 50	Statssekreterare MIKAEL KULLBERG.....	12
Anf. 51	ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 52	Statssekreterare MIKAEL KULLBERG.....	12
Anf. 53	ANNIKA HIRVONEN (MP).....	13
Anf. 54	ANNA LASSES (C).....	13
Anf. 55	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	13
Anf. 56	ANNIKA HIRVONEN (MP).....	13
Anf. 57	ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 58	Statssekreterare MIKAEL KULLBERG.....	13
Anf. 59	ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 60	Statssekreterare MIKAEL KULLBERG.....	14
Anf. 61	ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 62	Statssekreterare MIKAEL KULLBERG.....	14
Anf. 63	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	14
Anf. 64	ANNA LASSES (C).....	14
Anf. 65	ANNIKA HIRVONEN (MP).....	14
Anf. 66	ADAM MARTTINEN (SD)	15
Anf. 67	Statssekreterare MIKAEL KULLBERG.....	15
Anf. 68	ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 69	Statssekreterare MIKAEL KULLBERG.....	15
Anf. 70	ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 71	Statssekreterare MIKAEL KULLBERG.....	15
Anf. 72	MATTIAS VEPSÄ (S).....	16
Anf. 73	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	17
Anf. 74	ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 75	ANNA LASSES (C).....	17
Anf. 76	ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 77	ANNA LASSES (C).....	17
Anf. 78	ANNIKA HIRVONEN (MP).....	18
Anf. 79	ADAM MARTTINEN (SD)	18
Anf. 80	ORDFÖRANDEN.....	18
Anf. 81	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	18
Anf. 82	ORDFÖRANDEN.....	18
Anf. 83	Statssekreterare MIKAEL KULLBERG.....	18
Anf. 84	MATTIAS VEPSÄ (S).....	19
Anf. 85	ANNIKA HIRVONEN (MP).....	20
Anf. 86	ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 87	Statssekreterare MIKAEL KULLBERG.....	20
Anf. 88	ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 89	Statssekreterare MIKAEL KULLBERG.....	21
Anf. 90	ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 91	Statssekreterare MIKAEL KULLBERG.....	22
Anf. 92	ORDFÖRANDEN.....	22
Anf. 93	Statssekreterare MIKAEL KULLBERG.....	22
Anf. 94	ORDFÖRANDEN.....	22
Anf. 95	Statssekreterare MIKAEL KULLBERG.....	22
Anf. 96	ORDFÖRANDEN.....	22
Anf. 97	Statssekreterare MIKAEL KULLBERG.....	23